

## Uzasadnienie

Projekt rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej zmieniającego rozporządzenie w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej stanowi wykonanie upoważnienia ustawowego zawartego w art. 77<sup>5</sup> § 2 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2025 r. poz. 277, z późn. zm.). Zgodnie z wymienionym przepisem minister właściwy do spraw pracy określi, w drodze rozporządzenia, wysokość oraz warunki ustalania należności przysługujących pracownikowi, zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej, z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju oraz poza granicami kraju. Rozporządzenie powinno w szczególności określać wysokość diet, z uwzględnieniem czasu trwania podróży, a w przypadku podróży poza granicami kraju – walutę, w jakiej będzie ustalana dieta i limit na nocleg w poszczególnych państwach, a także warunki zwrotu kosztów przejazdów, noclegów i innych wydatków.

Wysokość i warunki ustalania należności za podróże służbowe dla pracowników zatrudnionych w sferze budżetowej reguluje rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej (Dz. U. z 2023 r. poz. 2190).

Wiceprezes Narodowego Banku Polskiego (NBP) zwrócił się prośbą o zmianę waluty diety z tytułu podróży służbowej i limitu na nocleg do państw skandynawskich na EUR, a w przypadku podróży służbowej do Australii – na USD. Zmiana ta wynika z potrzeby zaprzestania obsługi gotówkowej posiadaczy rachunków w NBP w niektórych walutach obcych, z przyczyn niezależnych od NBP. NBP na bieżąco monitoruje obrót poszczególnymi walutami obcymi i zainteresowanie ze strony posiadaczy rachunków, tj. głównie jednostek budżetu państwa. W przypadku niektórych walut (przede wszystkim AUD) od dłuższego czasu NBP identyfikuje niewielkie zainteresowanie. Jednocześnie obecna sytuacja na rynku międzynarodowym, związana ze wstrzymaniem przez banki centralne państw skandynawskich sprzedaży i skupu ich walut narodowych, powoduje brak dostępności tych walut w formie gotówkowej. Oznacza to, że po wyczerpaniu posiadanych przez NBP zasobów walut skandynawskich (NOK, SEK i DKK), ich uzupełnienie nie będzie możliwe. W związku z powyższym konieczna jest zmiana waluty diet z tytułu podróży służbowej do państw skandynawskich oraz do Australii. Jednocześnie na wniosek Ministra Spraw Zagranicznych zmieniono również walutę limitu na nocleg i diety z tytułu podróży służbowej do Kanady.

Ponadto, obecne kwoty diet oraz limitów na nocleg z tytułu zagranicznej podróży służbowej obowiązują od dnia 29 listopada 2022 r., natomiast kwota diety z tytułu krajowej podróży służbowej obowiązuje od dnia 1 stycznia 2023 r. W związku z powyższym kwoty te wymagają uaktualnienia.

Uregulowania określone przedmiotowym rozporządzeniem mają szerokie i dość powszechne zastosowanie. Dotyczą one zwrotu należności za podróże służbowe nie tylko pracowników sfery budżetowej (państwowej i samorządowej), ale i żołnierzy, funkcjonariuszy oraz pracowników zatrudnionych u innych pracodawców.

Pracodawcy spoza sfery budżetowej mogą ustalać we własnym zakresie warunki wypłacania pracownikom należności z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju i poza jego granicami w drodze postanowień układu zbiorowego pracy, regulaminu wynagradzania lub

umowy o pracę (art. 77<sup>5</sup> § 3 Kodeksu pracy). Obowiązujące u danego pracodawcy regulacje mogą przewidywać inne warunki zwrotu należności za podróże służbowe, niż wynikające z ww. przepisów mających zastosowanie do wypłacania należności za podróże służbowe pracowników sfery budżetowej, z tym jednakże, że nie mogą one ustalać diety za dobę podróży służbowej na obszarze kraju oraz poza jego granicami w wysokości niższej niż dieta z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju określona dla pracownika sfery budżetowej (art. 77<sup>5</sup> § 4 Kodeksu pracy).

Tylko wówczas gdy układ zbiorowy pracy, regulamin wynagradzania lub umowa nie zawiera postanowień, o których mowa wyżej, pracownikowi przysługują – zgodnie z art. 77<sup>5</sup> § 5 Kodeksu pracy – należności na pokrycie kosztów podróży służbowej według przepisów ww. rozporządzenia.

Zmiana wysokości należności z tytułu podróży służbowej wiąże się także ze zwolnieniami podatkowymi. W świetle bowiem art. 21 ust. 1 pkt 16 lit. a ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 163, z późn. zm.), diety i inne należności za czas podróży służbowej pracownika są wolne od podatku dochodowego do wysokości określonej w odrębnych ustawach lub w przepisach wydanych przez ministra właściwego do spraw pracy w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej, z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju oraz poza granicami kraju.

Do wysokości należności określonych przepisami ww. rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej odwołują się także inne zwolnienia od podatku dochodowego, w tym:

- diety i inne należności za czas podróży osoby niebędącej pracownikiem (art. 21 ust. 1 pkt 16 lit. b ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych),
- dodatek za rozłąkę przysługujący na podstawie odrębnych ustaw, przepisów wykonawczych wydanych na podstawie tych ustaw lub układów zbiorowych pracy (art. 21 ust. 1 pkt 18 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych),
- część przychodów osób posiadających nieograniczony obowiązek podatkowy przebywających czasowo za granicą i uzyskujących przychody z pracy lub dochody z tytułu stypendiów (art. 21 ust. 1 pkt 20, art. 21 ust. 1 pkt 23a lit. a ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych).

Ponadto, koszty uzyskania przychodów stanowią wartości diet z tytułu podróży służbowych osób prowadzących działalność gospodarczą i osób z nimi współpracujących, w części nieprzekraczającej wysokości diet przysługujących pracownikom, określoną w odrębnych przepisach wydanych przez właściwego ministra (art. 23 ust. 1 pkt 52 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych).

Na podstawie § 2 ust. 1 pkt 15, 16 i 18 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. z 2025 r. poz. 316) z wysokością diet i innych należności z tytułu podróży służbowej krajowej i zagranicznej powiązane są następujące wyłączenia z podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe:

- diety i inne należności z tytułu podróży służbowej pracownika – do wysokości

określonej w nowelizowanych przepisach (pkt 15),

- o część wynagrodzenia pracowników zatrudnionych za granicą u polskich pracodawców w wysokości równoważności diety przysługującej z tytułu podróży służbowych poza granicami kraju, za każdy dzień pobytu, określonej w nowelizowanych przepisach z tym zastrzeżeniem, że tak ustalony miesięczny przychód tych osób stanowiący podstawę wymiaru składek nie może być niższy od kwoty przeciętnego wynagrodzenia, o którym mowa w art. 19 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (pkt 16),
- o dodatek za rozłąkę wypłacany pracownikom czasowo przeniesionym oraz strawnie do wysokości diet z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju (pkt 18).

Z uwagi m.in. na powyższe uregulowania pracodawcy oczekują stosownego podwyższenia, przez ministra właściwego do spraw pracy, należności z tytułu podróży służbowej pomimo, iż w trybie określonym przepisami art. 77<sup>5</sup> § 3 i 4 Kodeksu pracy, pracodawcy spoza sfery budżetowej mogą samodzielnie ustalać stawki diet i innych należności, niż mające zastosowanie do pracowników sfery budżetowej.

Mając na uwadze powyższe, a także wystąpienia i postulaty pracowników oraz organizacji związkowych w projekcie rozporządzenia podwyższono stawkę diety z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju o 15 zł, tj. do 60 zł.

Przy obliczeniu wysokości diety uwzględniono ogłoszony, przez Główny Urząd Statystyczny, średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem w 2023 r. (111,4%) i 2024 r. (103,6%), a także prognozowany przez Ministra Finansów średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem w 2025 (103,7 %) i 2026 r. (103%), a wynik końcowy zaokrąglono do pełnych dziesiątek zł.

Przy nowej wysokości diety z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju (60 zł):

- o 20% ryczałt na pokrycie kosztów dojazdu środkami komunikacji miejscowej wyniesie 12 zł,
- o ryczałt za nocleg, stanowiący 150% diety – 90 zł,
- o zwrot udokumentowanych kosztów noclegu będzie następował w wysokości stwierdzonej rachunkiem, jednak nie większej za jedną dobę hotelową niż dwudziestokrotność stawki diety, tj. do 1200 zł.

Należy podkreślić, że obecne kwoty limitów na nocleg przy podróży służbowej zagranicznej do niektórych państw często uniemożliwiają dokonanie rezerwacji hotelu w ustalonych limitach, a kwota diety nie pokrywa zwiększonych kosztów wyżywienia. W związku z powyższym na podstawie propozycje nadesłanych przez Ministra Spraw Zagranicznych w załączniku do projektu rozporządzenia podwyższono:

- o kwoty diet przy podróży służbowej do Białorusi (z 42 EUR do 45 EUR), Czech (z 41 EUR do 45 EUR), Wielkiej Brytanii (z 45 GBP do 50 GBP) oraz innych państw, niż wymienione w załączniku w lp. 1-114 (z 41 EUR do 45 EUR),
- o kwoty limitów na nocleg w następujących państwach: Belgia (z 200 EUR na 250 EUR), Białoruś (z 130 EUR na 150 EUR), Bośnia i Hercegowina (z 100 EUR na 120 EUR), Chorwacja (z 125 EUR na 150 EUR), Czechy (z 120 EUR na 150 EUR), Francja (z 200 EUR na 250 EUR), Grecja (z 160 EUR na 200 EUR), Hiszpania (z 200 EUR na 250 EUR), Holandia (z 150 EUR na 200 EUR), Luksemburg (z 200 EUR na 250 EUR), Łotwa (z 132 EUR na 150 EUR), Malta (z 180 EUR na 200 EUR), Mołdawia (z 94 EUR na 120 EUR), Niemcy (z 170 EUR na 220 EUR), Nowa Zelandia (z 180 USD na 220 USD),

Portugalia (z 150 EUR na 200 EUR), Singapur (z 230 USD na 250 USD), Słowacja (z 132 EUR na 150 EUR), Słowenia (z 143 EUR na 150 EUR), Stany Zjednoczone Ameryki (z 200 USD na 250 USD, w tym Nowy Jork z 350 USD na 400 USD, Waszyngton z 300 USD na 350 USD), Ukraina (z 180 EUR na 220 EUR), Watykan (z 192 EUR na 220 EUR), Wielka Brytania (z 220 GBP na 240 GBP), Włochy (z 192 EUR na 220 EUR), państwa inne niż wymienione w lp. 1-114 (z 140 EUR na 160 EUR).

Jednocześnie zgodnie z wnioskiem Wiceprezesa NBP oraz Ministra Spraw Zagranicznych w projekcie rozporządzenia zmieniono walutę diet oraz limitu na nocleg przy podróży służbowej do Norwegii, Szwecji i Danii (odpowiednio z NOK, SEK i DKK na EUR), Australii (z AUD na USD) i Kanady (z CAD na USD). Kwoty diet oraz limitów na nocleg kształtują się odpowiednio dla: Norwegii – 56 EUR i 185 EUR, Szwecji – 64 EUR i 319 EUR, Danii – 67 EUR i 348 EUR, Australii – 79 USD i 231 USD, Kanady – 61 USD i 215 USD.

Wyższe stawki diet zagranicznych oznaczają także odpowiedni wzrost ryczałtów, o których mowa w § 17 przedmiotowego rozporządzenia (tzw. ryczałtów dojazdowych w wysokości jednej diety lub 50% diety lub 10% diety), a podwyższone limity noclegowe skutkują wyższym ryczałtem noclegowym (§ 16 ust. 2 przedmiotowego rozporządzenia).

Wprowadzono przepisy przejściowe, informujące, że w przypadku podróży służbowej rozpoczętej i niezakończonych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia, należności z tytułu podróży służbowej ustala się:

- za czas podróży przypadający przed dniem wejścia w życie rozporządzenia – na podstawie przepisów rozporządzenia zmienianego w § 1 w brzmieniu dotychczasowym;
- za czas podróży przypadający od dnia wejścia w życie rozporządzenia – na podstawie przepisów rozporządzenia zmienianego w § 1 w brzmieniu nadanym niniejszym rozporządzeniem;

Proponuje się, aby przedmiotowe rozporządzenie weszło w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Zakres projektowanego rozporządzenia nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Jednocześnie projekt nie narusza przepisów prawa Unii Europejskiej dotyczących równego traktowania kobiet i mężczyzn.

Projekt nie zawiera przepisów technicznych, nie podlega zatem notyfikacji zgodnie z trybem przewidzianym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.).

Projekt nie wymaga przedstawienia organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2025 r. poz. 677) oraz § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2024 r. poz. 806 oraz z 2025 r. poz. 408) projekt ustawy zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

Projekt zostanie przedłożony celem dokonania oceny OSR przez Koordynatora OSR w trybie § 42 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów.

Przedmiotowa regulacja nie wywiera wpływu na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców.

Projektowane przepisy nie stwarzają zagrożeń korupcyjnych.